

ISSN 2083-0343

Acta Medicorum Polonorum

R. 12/2022 – Zeszyt 2

STRESZCZENIA – ABSTRACT

słowa kluczowe – keywords

Pandemia z pozamedycznej perspektywy

The pandemic from a non-medical perspective

Stefan Konstańczak

ORCID: 0000-0001-8911-1257

Uniwersytet Zielonogórski

Streszczenie: W swoim artykule autor podjął próbę analizy obecnej pandemii COVID-19 przez pryzmat nauk humanistycznych i społecznych. W interpretacji autora pandemia jest naturalnym zjawiskiem, którego negatywnych skutków ludzkość doświadcza cyklicznie, choć nieregularnie, już od wielu stuleci. Problemem zasadniczym jest zatem organizacja walki z czynnikiem chorobotwórczym, w którą zaangażowane są nieomal wszystkie instytucje społeczne. Przedmiotem krytyki autora stała się przede wszystkim polityka informacyjna decydentów w tej walce oraz niewykorzystanie w niej potencjału instytucji naukowych. Powoduje to że walka z pandemią jest mało efektywna, gdyż jest prowadzona przy użyciu metod tradycyjnych, które zawiodą w przypadku pojawienia się nowego zagrożenia. W podsumowaniu swego artykułu autor podkreśla ludzką umiejętność do mobilizacji w sytuacjach zagrożenia oraz traktuje obecną pandemię jako okazję do nowego urządzenia świata według proekologicznego modelu.

Abstract: In the present article, the author undertakes an attempt to analyze the COVID-19 pandemic through the prism of humanities and social sciences. In the author's interpretation, a pandemic is a natural phenomenon whose negative effects have been experienced cyclically for many centuries by humans, albeit irregularly. The main problem is therefore the organisation of the fight against the disease factor, in which almost all social institutions are involved. The author primarily criticises the information policy of decision-makers in this fight and a failure to take advantage of the scientific institutions potential. This makes the fight against the pandemic ineffective, as it is carried out using traditional methods that fail in the event of a new threat. In conclusion, the author emphasises the human ability to mobilise in emergency situations, and treats the current pandemic as an opportunity for a new arrangement of the world according to a pro-ecological model.

Słowa kluczowe: pandemia, czynnik chorobotwórczy, COVID-19

Keywords: pandemics, pathogen, COVID-19

Metodyka sekcji zwłok w Katedrze Medycyny Sądowej Uniwersytetu Poznańskiego: kazus sekcji zwłok ks. Stanisława Streicha (1902-1938)

Methodology of autopsy at the Department of Forensic Medicine of the University of Poznań: The autopsy case of Rev. Stanisław Streich (1902-1938)

Wojciech Mueller

ORCID: 0000-0002-1354-7190

Wydział Teologiczny UAM Poznań

Streszczenie: Reformatorem orzecznictwa sądowo-lekarskiego w międzywojennym Poznaniu był prof. Stefan Horoszkiewicz (1874-1945), organizator i pierwszy kierownik Katedry Medycyny Sądowej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego. Dokumentacja sekcji zwłok przeprowadzonych w tej jednostce zaginęła podczas II wojny światowej, dlatego szczególną wartość ma protokół sekcji zwłok ks. Stanisława Streicha (1902-1938) zamordowanego 27 lutego 1938 r. w Luboniu.

W artykule opartym na dokumentach pochodzących z Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu oraz Archiwum Postulacji w Kobylnicy przedstawiono czynność procesową, jaką jest sekcja zwłok ks. Stanisława Streicha. Wpisała się ona w dzieje medycyny sądowej w mieście Poznaniu. Sporządzony 1 marca 1938 r. przez dr Stanisława Łagunę protokół z autopsji posiada nieocenioną wartość dowodową i to nie tylko prawnomedyczną, ale także kanoniczno-procesową w obecnym postępowaniu kanonizacyjnym, potwierdzając męczeńską śmierć katolickiego kapłana. Mimo poszukiwań archiwalnych, nie udało się dotąd natrafić na dokumenty sporządzone podczas śledztwa w sprawie zabójstwa ks. Streicha. Zachował się protokół sekcji zwłok oraz notatki prasowe z procesu jego zabójcy Wawrzyńca Nowaka, a także relacje świadków zbrodni złożone w Archiwum Parafii pw. św. Jana Bosko w Luboniu, gdzie ksiądz żył, pracował i zmarł.

Przeprowadzone badanie *post mortem* na zwłokach ks. Streicha, miało określone cele prawne i zostało przeprowadzone w duchu szacunku dla zmarłego jako *ultima ratio* procedur medycznych i czynności procesowych. Artykuł podejmuje następujące kwestie badawcze: czy ta dokumentacja dostarcza wiedzy o praktyce orzecznictwa sądowo-lekarskiego w międzywojennym Poznaniu oraz czy protokół z czynności procesowej przeprowadzonej 1 marca 1938 r. na zwłokach ks. Streicha odzwierciedlał ówczesne ustawodawstwo prawne

przedwojennej Polski, a także, czy ten dokument medyczno-sądowy ma wartość dowodową w prawodawstwie kanonizacyjnym.

Abstract: Prof. Stefan Horoszkiewicz (1874-1945) was the organizer and first head of the Department of Forensic Medicine, Faculty of Medicine, University of Poznan, as well as the reformer of judicial and medical judicature in the interwar Poznan. Documentation of the autopsy carried out in this unit was lost during World War II, therefore the report of the autopsy of Rev. Stanisław Streich (1902-1938), murdered on February 27, 1938 in Lubon, is of particular importance.

The article, based on documents from the Archdiocese Archives in Poznan and the Postulation Archives in Kobylnica, presents a procedural step, which was an autopsy of Rev. Stanisław Streich. The autopsy report, drawn up on March 1, 1938 by Dr. Stanisław Łaguna, was invaluable, not only for the history of law and medicine, but also in the canonization proceedings on the martyrdom of this Catholic priest. Despite some archival searches, it has not yet been possible to find the documents drawn up during the investigation into the murder of Rev. Streich. There are only: The autopsy report, press notes from the trial of his killer, Wawrzyniec Nowak, as well as testimonies of witnesses to the crime, deposited in the Archives of the Parish of St. Jana Bosko in Luboń, where the priest lived, worked and died.

A post-mortem examination on the body of Rev. Streich, had specific legal goals and was carried out with respect for the deceased as the ultima ratio of medical procedures and procedural activities. Nevertheless, after a detailed analysis of the source, legitimate questions should be asked. How much does the protocol of the procedural act carried out on March 1, 1938 on the body of Rev. Streich reflected the then legal legislation of pre-war Poland? After all, to what extent does a medico-judicial document have a probative value in the canonization legislation?

Słowa kluczowe: zbrodnia lubońska, sekcja zwłok ks. Streicha, studium przypadku

Keywords: the Lubońska crime, autopsy of rev. Streich, case study

Relacje dra Zygmunta Klukowskiego i prof. dra hab. Adama Wrzosa w dziedzinie historii medycyny

Dr. Zygmunt Klukowski's and Prof. Adam Wrzosek's
relationships in the field of medical history

Dariusz Górny

Zamość

Streszczenie: W artykule podjęto nieopracowany dotychczas temat relacji dra Zygmunta Klukowskiego do prof. Adama Wrzosa i ich współpracy w zakresie historii medycyny. Praca opiera się na źródłach archiwalnych, w tym nieopublikowanej korespondencji tych historyków medycyny oraz książce „Wspomnienia z Zamojszczyzny 1918-1939” Zygmunta Klukowskiego. W artykule przyjęto ujęcie chronologiczno-problemowe.

Abstract: The article deals with the still unrecognized topic of Dr. Zygmunt Klukowski's and Prof. Adam Wrzosek's cooperation in the field of medical history. The work is based on archival sources, including unpublished correspondence of these medical historians and the book "Memoirs from Zamojszczyzna 1918-1939" by Zygmunt Klukowski. A chronological and problematic approach is used in the article.

Słowa kluczowe: Adam Wrzosek, Zygmunt Klukowski, historia medycyny, Szczepieszyń

Keywords: Adam Wrzosek, Zygmunt Klukowski, history of medicine, Szczepieszyń

Profesor dr hab. Marian Pardela (1935-2021) – twórca polskiej szkoły chirurgii bariatrycznej i metabolicznej, chirurg niezwykle

Professor Doctor Marian Pardela (1935-2021) – creator
of the Polish school of bariatric and metabolic surgery
and an extraordinary surgeon

Barbara Osiadacz

ORCID 0000-0003-2178-2657

Tadeusz B. Hadaś

ORCID 0000-0002-9505-3062

Streszczenie: Artykuł przedstawia życiorys i osiągnięcia naukowe wybitnego polskiego chirurga prof. dr hab. n. med. Mariana Pardeli (1935-2021), profesora Śląskiej Akademii Medycznej. Szczegółowo opisano jego zasługi dla powstania i rozwoju chirurgii bariatrycznej i metabolicznej.

Abstract: The article presents the biography and scientific achievements of the renowned Polish surgeon, Marian Pardela, MD (1935-2021), Professor at the Silesian Medical Academy. His contribution to the creation and development of bariatric and metabolic surgery was described in detail.

Słowa kluczowe: biografia, chirurgia otyłości, historia chirurgii, medycyna na Górnym Śląsku, Zabrze

Keywords: biography, history of surgery, medicine in Upper Silesia, obesity surgery, Zabrze

Józefa Bielińskiego (1848-1926) listy z Wilna i Kara-Kała

Jozef Bielinski's (1848-1926) letters from Vilnius
and Kara-Kala

Opracowała Anita Magowska

ORCID: 0000-0002-6046-3993

Streszczenie: Edycja listów polskiego lekarza i historyka Józefa Bielińskiego (1848-1926), który przez szereg lat mieszkał w Wilnie, zachowanych w postaci brudnopisów w Bibliotece Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie, stanowi kontynuację publikacji „Życie lekarzy w zaborze rosyjskim w świetle korespondencji Józefa Bielińskiego”, zamieszczonej w „Acta Medicorum Polonorum” w 2021 r. Tym razem przedstawione zostały listy J. Bielińskiego z lat 1884-1901, adresowane do rodziny i redaktorów oraz wydawców, obrazujące jego aktywność naukową w Wilnie oraz na zesłaniu w Kara-Kała w obwodzie zakaspijskim Rosji (obecnie Turkmenistan).

Abstract: The edition of the letters by Józef Bieliński (1848-1926), a Polish doctor and historian who lived in Vilnius for several years, preserved in the form of rough drafts in the Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences in Vilnius, is a continuation of the publication “Physicians’ Life in the Russian partition in the light of Jozef Bielinski’s correspondence”, published in “Acta Medicorum Polonorum” in 2021. The edition presents his letters from 1884-1901, addressed to his family, friends, editors and publishers of journals and books. The correspondence proves his scientific activity in Vilnius and in Kara-Kala beyond the Caucasus mountains (now Turmenistan), where he was in exile.

Słowa kluczowe: Józef Bieliński, zabór rosyjski, lekarze polscy, XIX wiek, historia Wilna, Kara-Kała

Keywords: Jozef Bielinski, Russian Partition, Polish physicians, 19th century, history of Vilnius, Kara-Kala